

**КУЛТУРНО
ИСТОРИЧЕСКО
НАСЛЕДСТВО**

**ОПАЗВАНЕ
ПРЕДСТАВЯНЕ
ДИГИТАЛИЗАЦИЯ**

**КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО
ОПАЗВАНЕ
ПРЕДСТАВЯНЕ
ДИГИТАЛИЗАЦИЯ**

**Научна поредица
Брой 1 (3), година III (2017)**

**Велико Търново, България, 2017
<http://www.math.bas.bg/vt/kin/>**

**CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE
PRESERVATION
PRESENTATION
DIGITALIZATION**

**Science series, Volume 1 (3), Year III (2017)
Veliko Tarnovo, Bulgaria, 2017**

**CULTURAL AND
HISTORICAL
HERITAGE**

**PRESERVATION
PRESENTATION
DIGITALIZATION**

*Културно-историческо наследство:
опазване, представяне, дигитализация*

*Cultural and Historical Heritage:
Preservation, Presentation, Digitalization*

Научна поредица | *Science series*
Културно-историческо наследство: | *Cultural and Historical Heritage:*
опазване, представяне, | *Preservation, Presentation,*
дигитализация | *Digitalization*
Том 3, 2017 | *Volume 3, 2017*

Редактори | *Editors*
Петко Ст. Петков | *Petko St. Petkov*
Галина Богданова | *Galina Bogdanova*

Издателство | *Publisher*
Регионална народна библиотека | *Regional Public Library*
„П. Р. Славейков” | *“P. R. Slaveykov”*
Велико Търново, България | *Veliko Tarnovo, Bulgaria*

ISSN: 2367-8038
Web: <http://www.math.bas.bg/vt/kin/>

Поредицата се издава със съдействието на:
Институт по математика и информатика при БАН
Съюз на учените в България, клон Велико Търново

Материалите в сборника са обект на авторско право.

Разрешение за направа на електронни или хартиени копия на част или на цяла публикация за лично или обучително ползване се предоставя без заплащане, при условие, че копията не са направени или разпространявани с цел печалба или търговска изгода и че копията са съпроводени с това съобщение и пълно цитиране на първата страница. За копиране под друга форма, за препубликуване или публикуване на сървъри се изисква предварително специално разрешение и/или заплащане.

Том 3, 2017, ISSN: 2367-8038, <http://www.math.bas.bg/vt/kin/>

Научни редактори:
проф. д-р Петко Ст. Петков, доц. д-р Галина Богданова

Технически редактори:
гл. ас. д-р Стефка Кънчева, гл. ас. д-р Николай Ноев, Паскал Пиперков
© Авторски колектив, 2017

Издателство:
Регионална народна библиотека „П. Р. Славейков”, гр. Велико Търново

The book is published with the assistance of:
Institute of mathematics and informatics at BAS
Union of scientists in Bulgaria, Veliko Tarnovo branch

This work is subject to copyright.

Permission to make digital or hard copies of portions of this work for personal or classroom use is granted without fee, provided that the copies are not made or distributed for profit or commercial advantage and that the copies bear this notice and the full citation on the first page. To otherwise reproduce or transmit in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage retrieval system or in any other way requires written permission from the publisher.

Volume 3, 2017, ISSN: 2367-8038, <http://www.math.bas.bg/vt/kin/>

Editors:
Prof. Phd. Petko St. Petkov, Assoc. prof. Phd. Galina Bogdanova

Copy editors:
Assist. prof. Phd. Stefka Kancheva, Assist. prof. Phd. Nikolay Noev, Paskal Piperkov
© Editors, authors of papers, 2017

Publisher:
Regional Public Library “P. R. Slaveykov”, Veliko Tarnovo

ПРЕДГОВОР

„Културно-историческо наследство: опазване, представяне, дигитализация“ е научна поредица, която представя усилията на учени от различни области на знанието, организирани в три основни тематични направления на културно-историческото наследство (КИН) - опазване, дигитализация и представяне. Основен акцент е приложението на съвременните технологии в тези направления.

В том 3 на поредицата са публикувани разширени версии на избрани доклади от Третата научна конференция с международно участие „Културно-историческо наследство: опазване, представяне, дигитализация“ (KIN2017), която се проведе от 6 до 8 април 2017 г. в гр. Велико Търново в рамките на XIV Международно туристическо изложение „Културен туризъм“. Целта на конференцията бе да бъдат представени иновации, проекти, научни и на-учно-приложни разработки в областта на културно-историческото наследство. Предложената тематика включваше история, археология, организация на културния туризъм, културни маршрути, агиология, достъпност, архитектура, етнология и др.

Организатори на конференцията бяха Българска академия на науките (чрез Институт по математика и информатика, Национален археологически институт с музей, Научен архив), Съюз на учените в България – клон Велико Търново, Община Велико Търново, Туристически информационен център „Царевград Търнов“.

Бяха изнесени 22 доклада, организирани в няколко тематични направления: културен туризъм, дигитализация на КИН, представяне на историческа информация, Руско-турска освободителна война. Радостно за организаторите бе участието на студенти от Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. Кръгла маса бе посветена на 140-годишнината от обявяването на Руско-турската освободителна война.

В рамките на конференцията бяха представени две изложби, подготвени от Научния архив при Българската академия на науките: „Васил Златарски – епоха в българската историческа наука“ и „Българският принос към културно-историческото многообразие на обединена Европа (из художествено-документалното наследство на Българската академия на науките)“.

След предаването на докладите се оформиха няколко направления, в които те могат да бъдат групирани: проучване и представяне на КИН, технологии и стандарти за представяне и дигитализация на КИН и КИН във връзка с личности, общности и родова памет. Това определи и частите, на които бе разделен настоящият том.

От Редакционната колегия

PREFACE

“Cultural and Historical Heritage: Preservation, Presentation, Digitalization” is a scientific series which presents the efforts of scientists from different fields of knowledge organized in three main thematic areas of cultural and historical heritage (CHH) – preservation, digitalization and presentation. Main focus is the application of modern technologies in these areas.

In volume 3 are published extended versions of selected talks from the Third scientific conference with international participation “Cultural and Historical Heritage: Preservation, Presentation, Digitalization” (KIN2017) that was held from 6 to 8 April 2017 in the city of Veliko Tarnovo within the XIV International Tourism Fair “Cultural Tourism”. The purpose of the conference was to present innovations, projects, scientific and applied research in the field of cultural and historical heritage. The proposed themes included history, archaeology, organizing of cultural tourism, cultural routes, hagiology, accessibility, architecture, ethnology, etc.

Organizers of the conference were the Bulgarian Academy of Sciences (represented by the Institute of Mathematics and Informatics, National Archaeological Institute with Museum, Scientific Archives), Union of Scientists in Bulgaria - Veliko Tarnovo branch, Veliko Turnovo Municipality, Tourist Information Center “Tsarevgrad Tarnov”.

There were 22 conference talks that were organized in several themes: cultural tourism, digitalization of cultural and historical heritage, presentation of historical information, the Russo-Turkish Liberation War. There was great joy for the organizers because some students from Veliko Tarnovo University “St. St. Cyril and Methodius” had participated in the conference. A round table was dedicated to the 140th anniversary of the announcement of the Russo-Turkish Liberation War.

Two exhibitions, prepared by the Scientific Archives at the Bulgarian Academy of Sciences, were presented: “Vassil Zlatarski - an age in the Bulgari-

an Historical Science” and “The Bulgarian Contribution to the Cultural and Historical Diversity of United Europe (from art and documentary heritage of the Bulgarian Academy of Sciences”.

After the articles had submitted, several areas were formed in which they could be grouped: study and presentation of cultural and historical heritage, technologies and standards for presentation and digitalization of cultural and historical heritage and cultural and historical heritage in relation to personalities, communities and generic memory. This also determined the parts to which the present volume was divided.

From the Editorial Board

СЪДЪРЖАНИЕ / TABLE OF CONTENT

Предговор	5
Preface.....	7
Съдържание / Table of Content	9
Част Първа, Културно-историческо наследство: проучване и представяне.....	11
Part One, Cultural and Historical Heritage: Study and Presentation	11
Петко Ст. Петков, Културно-историческото наследство в Шипченския проход и развитието на културния туризъм.....	12
Petko St. Petkov, Cultural and Historical Heritage in the Shipka Pass and the Development of Cultural Tourism	12
Мирко Робов, Още за гробовете на руски военни в двора на „Св. 40 мъченици“	20
Mirko Robov, More About the Graves of Russian Soldiers in the Yard of “St 40 Martyrs”	20
Мирко Робов, Епископията на Трапезица. Опит за реконструкция.....	33
Mirko Robov, The Bishop’s Church of Trapezitsa. An attempt to reconstruct.....	33
Евгени Коев, Игуменарницата в манастира „Свето Преображение Господне“ от Ивановските скални манастири.....	45
Evgeni Koev, The “Abbot Dwelling” in the Monastery of the Holy Transfiguration of God, Part of the Rock Hewn Churches of Ivanovo.....	45
Гая Тодорова, Богослужебно последование в литийните шествия според ръкописите, съхранявани в Научен архив, БАН, сбирка X, със сигнатура № 48, 50, 52 и 53.....	60
Galya Todorova, Liturgical Order in the Religious Processions According to Manuscripts Stored in the Scientific Archives, BAS, Collection X, with Signature № 48, 50, 52 and 53	60
Евгени Коев, Паскал Пиперков, За пътя на пренасяне мощите на св. Иван Рилски от Средец до Търновград през 1195 г. Хронология на Поклоническия поход „Св. Иван Рилски“ 2016	70
Evgeny Koev, Paskal Piperkov, On the Route of Transfer of the Relics of St. John of Rila from Sredetz to Tarnovgrad in 1195. Chronology of the Pilgrimage March “St. John of Rila” 2016.....	70
Елена Шатко, Колокольный фонд Беларуси: статистические итоги паспортизации.....	101
Elena Shatko, Bells Fund of Belarus: Statistical Results of Certification.....	101
Светлана Дяконова-Арсен, Елена Дяконова, Историята и настоящето на две възрожденски къщи от Банско (Хадживълчевата и Тодевата)	117
Svetlana Diakonova-Arsen, Elena Diakonova, The History and the Present of two Renaissance Houses from Bansko (Hadjivulcheva and Todeva)	117
Част Втора, Културно-историческо наследство: технологии и стандарти за представяне и дигитализация.....	126
Part Two, Cultural and Historical Heritage: Technologies and Standarts for Presentation and Digitalization... ..	126
Zsolt László Márkus, Tibor Szkaliczki, Gábor Kaposi, Miklós Veres, Gita Senka, Lubomil Draganov, Radoslav Pavlov, Detelin Luchev, GUIDE&HAND Applications for Bulgarian Cultural Heritage	127
Жолт Ласло Маркус, Тибор Скалицки, Габор Капоши, Миклош Вереш, Гита Сенка, Любомил Драганов, Радослав Павлов, Детелин Лучев, Приложения на системата GUIDE&HAND за Българско културно наследство	127

<i>Галя Георгиева-Цанева, Същност на интерактивните системи, сигурност и достъпност</i>	138
<i>Galya Georgieva-Tsaneva, Nature of Interactive System, Security and Accessibility</i>	138
<i>Тодор Тодоров, Галина Богданова, Николай Ноев, Съвременни методи и технологии за представяне и защита на цифрови обекти в областта на културно-историческото наследство</i>	148
<i>Todor Todorov, Galina Bogdanova, Nikolay Noev, Modern Methods and Technologies for Preservation and Protection of Digital Objects from the Area of Cultural and Historical Heritage</i>	148
<i>Галина Богданова, Негослав Събев, Достъпност на туристическите услуги за хора с увреждания</i>	156
<i>Galina Bogdanova, Negoslav Sabev, Accessibility of tourist services for people with disabilities</i>	156
<i>Мариана Праматарова, Стандарти и съвременни подходи за представяне на музеите</i>	164
<i>Mariana Pramatarova, Standards and Contemporary Approaches for Museum Presentation</i>	164
<i>Част Трета, Културно-историческо наследство: личности, общности, родова памет</i>	174
<i>Part Three, Cultural and Historical Heritage: Personalities, Communities, Generic Memory</i>	174
<i>Драгомир Томов, Йосиф Буреш. Щрихи от историята на фотографията в България. По документи от личния архивен фонд на акад. Иван Буреш</i>	175
<i>Dragomir Tomov, Joseph Buresh. Moments of the Life of Photography in Bulgaria. According to Documents Preserved in the Personal Papers in a Archive of Ivan Buresh</i>	175
<i>Габриела Ванцарова, Дарина Илиева, Човекът от деветия кръг на ада. Личният архив на д-р Петър Дертлиев</i>	183
<i>Gabriela Vaptcarova, Darina Ilieva, The Human from the Nine Circle of the Hell. The personal archive of Dr. Peter Dertliev</i>	183
<i>Негослав Събев, Пътешествие на тъмно във виртуалния свят</i>	193
<i>Negoslav Sabev, A Journey in the Dark in the Virtual World</i>	193
<i>Георги Николов Георгиев, Трифонка Романова Попниколова, Марияна Николова Георгиева, 140 години от Освобождението на Поликрайще от Османско робство</i>	199
<i>Georgi Georgiev, Trifonka Popnikolova, Mariana Georgieva, 140 Years Since the Liberation of Polikraishte from Ottoman Slavery</i>	199
<i>Приложение / Appendix 1</i>	217
Колокольный фонд Беларуси: статистические итоги паспортизации	217
Bells Fund of Belarus: Statistical Results of Certification	217
<i>Приложение / Appendix 2</i>	224
Колокольный фонд Беларуси: статистические итоги паспортизации	224
Bells Fund of Belarus: Statistical Results of Certification	224
<i>Приложение / Appendix 3</i>	230
Историята и настоящето на две възрожденски къщи от Банско (Хадживълчевата и Тодевата)	230
The History and the Present of two Renaissance Houses from Bansko (Hadjivulcheva and Todeva).....	230

Научна поредица *Science series*
Културно-историческо наследство: *Cultural and Historical Heritage:*
опазване, представяне, *Preservation, Presentation,*
дигитализация *Digitalization*
Том 3, 2017 *Volume 3, 2017*

Редактори *Editors*
Петко Ст. Петков *Petko St. Petkov*
Галина Богданова *Galina Bogdanova*

Издателство *Publisher*
Регионална народна библиотека *Regional Public Library*
„П. Р. Славейков” *“P. R. Slaveykov”*
Велико Търново, България *Veliko Tarnovo, Bulgaria*

ISSN: 2367-8038
Web: <http://www.math.bas.bg/vt/kin/>